

FULLMOONZINE.CZ

1. Na skok do Ostravy (Ostravské dny 2023)

07.09.2023 fullmoonzine.cz - Jan Starý

Odkaz na originál

Klíčová slova: Antonína; Divadla; Dvořáka

Na skok do Ostravy (Ostravské dny 2023)

Jako už tradičně proběhly na konci léta Ostravské dny. Na půdorysu podobném legendárním darmstadtským kurzům se sem co dva roky sjíždějí skladatelé a interpreti současné artificiální hudby, aby se účastnili přednášek, setkávali se, zkoušeli, a nakonec také prezentovali svou práci. Veřejnosti otevřený závěrečný týden snad ani není nejdůležitější složkou festivalu, který dává tvůrčí příležitosti proponentům náročné kompozice a buduje vazby mezi nimi, laikům ovšem nabízí mimořádný a otevřený přístup do oblasti, která je právě tak fascinující jako odlehlá.

Moje letošní účast se omezila na poslední dva dny, páteční Dlouhou noc a sobotní orchestrální program. Už třetí edice nočního koncertního maratonu se letos přesunula do nové budovy galerie Plato – skvěle rekonstrukce v krásné budově bývalých jatek z 19. století, ovšem bez onoho punkového étosu starého sídla v Bauhausu – a doznala určitého omezení, což je trochu škoda. Vydržet přes noc do poledne následujícího dne zvládali jen stateční, poslech v mráкотném stavu nad ránem ale přinášel skutečně výjimečné zážitky. Letos bylo nutné spokojit se s přibližně osmihodinovým programem, který byl o to sevřenější.

Úvodní blok Ravena Chacona, potomka původních obyvatel Ameriky a loňského výherce Pulitzerovy ceny, nabídl sérii subtilních, převážně sólových skladeb na zejména navažské mytologické motivy. Instrumentální kusy zaujaly nepřímoučarou lyrikou a v případě skladby For Barbara Croall také napětím mezi nádhernou flétnou a tichem, vokální nabídky rozšířené techniky blížící se řevu a v kontrastu trojici šeptajících hlasů. Hudebníci rozmístění po celém sále navíc podtrhovali příjemně neformální atmosféru, kde se v publiku se skladateli a hráči potkávali i fanoušci podstatně hlučnějších žánrů.

Následující blok pro smyčcové kvarteto dobře simuloval ony ranní stavy vyčerpání. Fragmenty Luigiho Nona byly precizní pavučinou, ze které jako by se skoro tři čtvrtě hodiny trhala stále nová a nová vlákna bez přehledné struktury, právě tak působivou jako náročnou. Silnější byl nakonec dojem ze skladby Entasis Lukase Ligetiho, přeludné smršti, v níž se jednotlivé linky rytmicky rozpojovaly a zamotávaly posluchači hlavu. Ligeti měl navíc v programu vedle dalšího, postmoderně "samplujícího" kvartetu improvizaci na elektronickou marimbu a sledovat syna slavnějšího Györgyho hrát de facto newageový trance – byť velmi sofistikovaný – byl v kontextu festivalu vážné hudby krásně kuriózní zážitek.

Poněkud jiným druhem zábavy byla komická opera Playing Trump od Bernharda Langa, kdy se program na krok přemístil z Plata do **Divadla Antonína Dvořáka**. Ačkoli byla řada motivů povedených – od přepjaté mimiky sopranistky Donatienne Michel-Dansac v titulní roli přes kvazikabaretní hudební pastiš po občasně mrazivější motivy –, bylo tu všechno až příliš přehledné. Nehovím memům o tom, že dnešní realita je tak bizarní, že už se nedá dělat satira, ale fakt, jak nedvojznačně pitomé výroky pronáší bývalý a potenciálně i budoucí nejmocnější obyvatel světa, je sám o sobě tak výrazný, že po něm pitvoření a parodie jeho velikášství jen sklouznou.

Zbytku noci dominovali výjimeční instrumentalisté a nekonvenční sestavy. V sólech od Joohyuna Parca a zejména Iannise Xenakise kraloval William Lang, který precizně tvaroval i až nepochopitelně ohýbal zvuk pozounu. Blízko Feldmanovské zvukomalbě se dostala uhrančivá Morning Webs (Luke Stevenson) pro dva klarinety a dva kontrabasy, zatímco v Nonově A Pierre se zvuky basklarinetu a basflétny takřka slévaly se syntezátorem do pseudoambientního proudu. Neotřelý koncept představil James Ilgenfritz, který přepsal sóla slavného saxofonisty Roscoea Mitchella pro basklarinet, kontrabas a elektroniku. Doprovázející tanečník přitom skvěle akcentoval přecházení mezi jistotou a napětím, mezi zvláště rozvážnými frázemi a roztrženými přechody, ve kterých přitom nebylo nic z freejazzové svévole.

O jasný vrchol večera a jeden z nejlepších hudebních momentů letoška se ovšem postaral opět virtuózní William Lang, tentokrát za doprovodu šestičlenného sboru Canticum Ostrava a elektronického experimentátora Mikuláše Mrvy. Skladba Earth Waves od Ann Cleare nabídla fascinující strukturu, kde na pozounové sólo s rozšířenými technikami odpovídaly společně i jednotlivé zpěvy, načež se představila elektronika – ze šestice reproduktorů v tibetských mísách –, a tyto složky se začínaly prolínat do organické i ryze moderní syntézy. V minulých ročnících někdy skladby mladých autorů (zcela pochopitelně) zapadaly vedle titánů 20. století typu Feldmana a Xenakise, letos byla situace mnohem vyrovnanější, a to jsou skvělé zprávy.

Ono prolínání generací je pro Ostravské dny příznačné a sobotní orchestrální program nebyl výjimkou. První část programu byla věnovaná premiérám pěti slavných skladatelů-osmdesátníků a symbolicky také letošnímu manifestu, ve kterém Petr Kotík tepe podporu poskytovanou hudbě včerejšků v porovnání s hudbou dneška. V základu má pravdu, v dalších rovinách pomíjí celou řadu faktorů počínaje existencí hudby nonartificiální, pro účely tohoto textu se ale omezím na poznámku, že pětice Alvin Curran, Petr Kotík, Roscoe Mitchell, Phill Niblock a Christian Wolff ukázala, že stále skládá inspirativní hudbu. Ať už se jednalo o Wolffovo nápadité přelévání témat mezi jednotlivými složkami orchestru, nebo o zvláště rozvážné frázování v případě Mitchella, který poněkolkáté přepsal svou prastarou skladbu Nonaah, původně složenou pro zakladatelské free improv uskupení Art Ensemble of Chicago. Zvláště působivá byla v orchestrálním podání kompozice mistra droneu Philla Niblocka, která příznačně balancovala na hranici melodické statickosti a přehlcení, kdy měl každý z desítek nástrojů měnit notu v lehce jiný čas.

Druhá část večera nakonec patřila tomu nejsubtilnějšímu dílu. Ve skladbě Bruna Maderny z darmstadtské školy sice vynikla sólová

houslistka Hana Kotková a nesmírně důmyslná kompozice Noli me tangere potvrdila talent Isabel Mundry, ovšem rezident Ostravských dní Ian Davis po přívalech disharmonií přinesl osvěžující, a nikoli banální průzračnost. Jeho Pale Blue Eyes propojuje řadu kompozičních technik a v živém provedení využívá nejen orchestr, ale také předem pořízený záznam, mezi nimiž není jasná hranice. Výsledkem bylo omamné zvukové mračno, které realizovalo potenciál ambientu – nabídnout příjemnou kulisu i zajímavé a komplexní zvukové prostředí – lépe než většina žánrových producentů. Těžko najít vhodnější zakončení festivalu, který je právě tak inspirativní jako vyčerpávající. Situace pro "novou hudbu" není jednoduchá, ale dokud máme Ostravské dny, není tak zle.

[« zpět na začátek](#)